

Oponentský posudok k návrhu na vymenovanie za profesora

Uchádzač: **doc. PaedDr. Dušan Kostrub, PhD.**

Pracovisko: *Katedra pedagogiky a sociálnej pedagogiky, Pedagogická fakulta UK v Bratislave*

V odbore: *Učiteľstvo a pedagogické vedy (038),*

Špecializácia: *Predškolská a elementárna pedagogika*

Doc. PaedDr. Dušan Kostrub, PhD. je výraznou vedeckou osobnosťou s neprehliadnuteľným a originálnym prínosom pre predškolskú pedagogiku na Slovensku, avšak s nesporným medzinárodným presahom. Osobitne som na jeho práci vždy oceňovala najmä to, že do slovenského odborného diskurzu vnáša inšpiráciu, ktorú – aj vďaka svojim jazykovým znalostiam – čerpá z rozličných kultúr, vzdelávacích prostredí, resp. nie výlučne len z konvenčne známych zdrojov. K jeho súčasnému vedecko-pedagogickému formátu nemalou mierou prispela aj skutočnosť, že na pôde pedagogiky a vzdelávania sa pohybuje od počiatku svojej kariéry, v rámci ktorej zastával rôzne pozície – počnúc učiteľstvom primárneho vzdelávania, cez materskú i strednú pedagogickú školu, viaceré výskumné (ŠPU) aj vzdelávacie (MPC) inštitúcie rezortu školstva, až po súčasný post vysokoškolského pedagóga, v rámci ktorého svoje vedecké i pedagogické aktivity rozvíja ostatných 18 rokov, na svojej domovskej Pedagogickej fakulte UK a paralelne či príležitostne aj na iných univerzitných pracoviskách (v súčasnosti aj VŠVU). Jeho medzinárodné renomé dokumentujú početné funkcie v odborných orgánoch zahraničných univerzít, pozvané prednášky a vystúpenia na zahraničných konferenciách vrátane členstiev v organizačných výboroch, viaceré profesijné pobyty v zahraničí, účasť na riešení projektov a napokon aj publikácie a citácie (za pozornosť stojí napr. samostatná vedecká monografia vydaná v zahraničnom vydavateľstve, ale aj ďalšie kapitoly a články).

Zhodnotenie vedeckej a publikačnej činnosti

Vedecko-výskumná orientácia uchádzača je napriek širokému záberu systematická a koncentrovaná na skúmanie kľúčových otázok a zákonitostí vzdelávacích procesov, osobitne na úrovni predprimárneho vzdelávania, z čoho logicky plynie aj jeho eminentný záujem o metodológiu pedagogického výskumu. Orientácia na kvalitatívny prístup ku skúmaniu vzdelávacej reality spolu s nie zanedbateľnými skúsenosťami z praxe vzdelávania rôznych vekových skupín (vrátane vedenia kurzov a pedagogických praxí študentov učiteľstva, s využitím metód akčného výskumu a ďalších metód kvalitatívnej metodológie) tvoria zmysluplný, zjednocujúci a zjavne aj plodný východiskový rámec jeho početných publikácií a výskumných projektov. Ďalšou výraznou charakteristikou tvorby doc. Kostruba je potom tímová spolupráca, v rámci uvedeného zamerania najmä pri skúmaní špecifickejších otázok a aspektov rozličných vzdelávacích oblastí a odborových didaktík. Že ide o výrazne tímového spoluprácu dokumentuje – okrem početných publikácií v spoluautorstve – aj jeho účasť na riešení medzinárodných výskumných projektov.

V neposlednom rade oceňujem jeho komunikatívnosť pri prezentácii výsledkov svojej výskumnej činnosti v zahraničí, bohatú účasť a desiatky vystúpení na rozličných vedeckých podujatiach v európskych i mimoeurópskych krajinách.

Pokiaľ ide o **objektívne ukazovatele** a uznanie kvality vedeckej produkcie uchádzača – na tú poukazuje vysoká citovanosť jeho prác, s najvýraznejším ohlasom na jeho vlastné, resp. samostatné monografické a iné rozsiahlejšie práce publikované spravidla v slovenskom jazyku, čo svedčí o ich osobitne významnom prínose najmä pre domáce, resp. české odborné publikum. Napriek tomu vysoko prekračuje aj počty ohlasov registrovaných v zahraničných (15) i domácich (19) citačných databázach a indexoch. Pokiaľ ide o ocenenia vedeckých výsledkov uchádzača, tu by som popri iných domácich uznaniach vyzdvihla najmä dve ocenenia od najvýznamnejšej stavovskej organizácie v odbore, t.j. Svetovej organizácie pre predškolskú výchovu (OMEP), už spomínané pozvané prednášky na zahraničných i domácich konferenciách, ako aj pozvania k účasti na organizovaní vedeckého života formou členstiev v medzinárodných organizačných výboroch konferencií.

Osobne, resp. **subjektívne** sú pre mňa vzácne tie publikácie autora, v ktorých rezonuje problematika predprimárneho a primárneho vzdelávania, aj keď ich je pochopiteľne viac. V týchto textoch, bez ohľadu na to, či ide o učebnice, empirické štúdie, alebo syntetickejšie práce a monografie, vždy vnímam dve hlavné veci. Na jednej strane neustálu prítomnosť adresáta, ktorým je študent, či už budúci alebo praktizujúci učiteľ. Na druhej strane potom snahu autora, viesť ho k tomu aby sa stal dobrým učiteľom. Jedným z nástrojov k dosiahnutiu tohto cieľa je urobiť z neho výskumníka – t.j. učiteľa, ktorý na základe poznania svoju prácu a jej výsledky neustále skúma, reflektuje a vyhodnocuje. Vo svojich metodologických publikáciách D. Kostrub (2016; 2019) inšpiruje študentov k pedagogickému skúmaniu s využitím kvalitatívnej metodológie, čo je cesta, ktorej verím aj ja. Z vlastných skúseností však viem, že to nie je cesta ľahká. K niektorým jeho „inšpiráciám“ mám otázky, na ktoré by uchádzač mohol reagovať v rámci diskusie: Napr. (1) *Na základe čoho – učiteľ výskumník – identifikuje (resp. má identifikovať) vhodnosť metodológie pri rozhodovaní sa pre učiteľské skúmanie?* (2) *Je učiteľom výskumníkom zvolená metodológia vždy oprávnená metodológia? Možno o nej polemizovať, alebo ju bezvýhradne prijať?* (3) *Učiteľ výskumník má poznať princípy jednej a/alebo druhej metodológie; aká je Vaša skúsenosť v súvislosti s touto metodologickou požiadavkou na učiteľa?* Uvedené otázky chápem skôr ako podnet na diskusiu a výber, ku ktorej sa vyjadrí, resp. ktorú bude pokladať za relevantnú, ponechávam plne na uchádzača.

Zhodnotenie pedagogickej činnosti

Za vedeckou produkciou nezaostáva ani bohatá pedagogická činnosť uchádzača, ktorá naopak dokumentuje jeho širokú rozhladenosť v základných pilieroch študijného odboru (Učiteľstvo a pedagogické vedy) i špecializácie (PEP). Spektrum predmetov – prednášok a kurzov, ktoré uchádzač vo svojej 18-ročnej praxi vysokoškolského učiteľa vyučuje alebo aj ako garant zastrešuje – vo všetkých troch stupňoch VŠ štúdia – pokrýva najvýznamnejšie obsahy poznania v rámci daného odboru: počnúc všeobecnou didaktikou, psychodidaktikou, cez metodológiu pedagogického výskumu, teórie učenia a vyučovania – až po širšie filozofické

a sociálne východiská edukácie (a i.) Jeho vzdelávacie aktivity na vysokej škole však zd'aleka nekončia sprostredkovaním teoretického poznania, keďže jeho hlavnou doménou je skôr intenzívna práca so študentom, ktorého v'ahuje do interaktívnych diskusií, riešenia a skúmania vlastných vzdelávacích projektov, ich hodnotenia a kritickej reflexie. V rámci početných seminárov, pedagogických praxí či semestrálnych projektov svoju pedagogickú činnosť neustále rozvíja, inovuje a obohacuje. Svoje poznatky a skúsenosti pretavuje do kvalitných študijných textov, je autorom viacerých vysokoškolských učebníc a skrípt. Ukazovateľom kvality jeho pedagogickej práce sú napokon aj časté ocenenia diplomových projektov realizovaných pod jeho vedením a v neposlednom rade už aj pomaly sa rozrastajúca vedecká škola absolventov PhD. štúdiá, ktorí zostávajú aktívnymi a publikačne činnými vedeckými pracovníkmi.

Doc. Kostrub sa podieľa na garantovaní študijných programov bakalárskeho, magisterského a PhD. štúdiá, je spolugarantom habilitačného konania na Pedagogickej fakulte UK, a som presvedčená, že – po menovaní za profesora – bude pre svoje pracovisko osobnostne výraznou a silnou oporou.

Plnenie požadovaných kritérií

Pokiaľ ide o plnenie požadovaných kvantitatívnych kritérií – tie uchádzač prakticky bez výnimky prekračuje, tak v publikačnej ako aj pedagogickej činnosti, osobitne v položkách, ktoré poukazujú na jeho výrazný prínos pre rozvoj predškolskej a elementárnej pedagogiky, jej medzinárodné uznanie v zahraničí a v neposlednom rade, pri zvyšovaní kvality vysokoškolskej prípravy učiteľov – osobitne predprimárneho a primárneho vzdelávania.

Pre úplnosť obrazu o uchádzačovi by som na záver ešte dodala, že v jeho osobnom CV tvoria veľkú kapitolu početné ďalšie odborné aktivity (expertízy, členstvá v redakčných radách ako aj bohatá recenzná činnosť), ktoré som tu nespomínala, a ktoré dokumentujú, že ide o všestrannú, v odborných kruhoch renomovanú a aktívnu vedecko-pedagogickú autoritu.

Záver

Na základe preštudovania predloženého spisu a výberu publikačnej činnosti Doc. PaedDr. Dušana Kostruba, PhD. konštatujem, že ide o výraznú vedeckú osobnosť a medzinárodne uznávanú autoritu, ktorá spĺňa všetky predpoklady a požadované kritériá vymenúvacieho konania za profesora v odbore Učiteľstvo a pedagogické vedy (038), v špecializácii Predškolská a elementárna pedagogika. Vymenovanie pána doc. PaedDr. Dušana Kostruba, PhD. za vysokoškolského profesora jednoznačne odporúčam.

V Bratislave, 10.9.2020

prof. PhDr. Oľga Zápotočná, CSc.